

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0226

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010
Accepted: September 2010
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Halime Delen Tanrıverdi¹
Yavuz Erişen²
Ministry of Education¹
Selcuk University²
halimedelen@gmail.com
erisenyavuz@gmail.com
Konya-Turkey

**OKULÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEĞE YÖNELİK TUTUMLARIYLA YENİ
OKULÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ HEDEFLERİNE ULAŞILMA DERECE Sİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumlarıyla, öğrencilerin yeni okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşma dereceleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma evreni Kocaeli ili okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 150 okul öncesi öğretmeni ve 450 okul öncesi öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; anasınıfı öğretmenlerinin mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip oldukları, öğrencilerin genelde eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaştıkları, öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile öğrencilerin eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşma dereceleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Tutumları, Okul Öncesi Eğitim,
Yeni Okul Öncesi Eğitim Programı,
Program Değerlendirme

**THE EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL
ATTITUDES AND THE REACHING LEVELS TOWARDS THE GOALS AND AIMS OF NEW
PRESCHOOL TEACHING PROGRAM**

ABSTRACT

The aim of this research is evaluation of relationship between professional attitudes of preschool teachers and the reaching levels towards the goals and aims of new preschool teaching program. This research includes 450 preschool students and 150 preschool teachers who work in education institutions in Kocaeli. In this research general survey model is used. According to findings of this study; it is concluded that preschool teachers have got a positive attitude towards to profession and secondly preschool children had reached program goals and aims in general, and lastly there is no significant relationship between professional attitudes of preschool teachers and the reaching levels towards the goals and aims of new preschool teaching program.

Keywords: Teacher Attitudes, Preschool Education,
New Preschool Education Program, Curriculum Evaluation

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Okul öncesi eğitim; çocukların gereksinimleri ve yetenekleri dikkate alınarak, onları çok yönlü geliştirmeyi, bir üst eğitim basamağına ve hayata hazırlamayı amaçlayan, kişiliğin temellerinin atıldığı, aile katılımının ve öğretmenlerin etkin olduğu bir eğitim sürecidir.

Okul öncesi eğitim dönemi, yaşamın diğer dönemleri ile karşılaştırıldığında bireyin gelişiminde kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir. Bireylerin zihinsel, duygusal, sosyal, bedensel ve kişilik gelişimlerinin büyük bir çoğunluğu 0-6 yaş arasında tamamlanmaktadır.

Özellikle okul öncesi dönemde, beyin ve sinir sisteminin hızlı gelişmesine paralel olarak çocuğun öğrenme kapasitesi hızla artmakta ve yeterli zihinsel gelişme için çevreden gelen uyaranlar önem kazanmaktadır. Aynı zamanda, gelişimin farklı boyutları birbirini pekiştirip, desteklemektedir (Büyükkaragöz, 1994:232; Tokgöz, 2002:170; Güneysu ve diğerleri 2005:50).

Bu süreçte kazanılan davranış biçimleri kişinin tüm yaşamı boyunca etkili olmaktadır. Pek çok araştırma bu dönemde kazanılan davranışların yetişkinlik döneminde bireyin tüm gelişim alanlarını büyük ölçüde biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum okulöncesi eğitimi gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkenin olduğu kadar uluslararası kuruluşların da gündeminin öncelikli maddesi haline getirmiştir. Pek çok ülke ve uluslar arası kuruluş okulöncesi eğitime ilişkin politikalar geliştirmekte, uygulamakta ve bu alana ciddi finansal kaynaklar aktarmaktadır.

Türkiye’de de, okul öncesi eğitimin önemi giderek artmakla birlikte, yetişkinlik döneminde bireylerin daha üretici, verimli olmaları ve sahip oldukları potansiyeli en üst düzeyde kullanabilmeleri için, okul öncesi eğitim programlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çabaların daha çok artırılması gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim programı; çocukların yeteneklerini artırmaya yardım etmek için öğretmenler tarafından geliştirilen etkinlikler ve deneyimlerin tasarlanması olarak tanımlanmaktadır (Güler, 2001: 24). Okul öncesi dönemde bireylere ihtiyaç duyulan bilgi, beceri, tutum ve temel alışkanlıkların kazandırılması nitelikli bir program dahilinde, uygun rehberlik hizmetleriyle sağlanabilir. Bu rehberlik görevi de özellikle öğretmenlere düşmektedir. İyi hazırlanmış bir eğitim programı, istenilen davranışları çocuklara kazandırabilecek niteliklere sahip okul öncesi öğretmenleri ile anlam kazanır ve amacına ulaşabilir (Üstünoğlu, 1990: 155).

Okulöncesi eğitim kurumlarında günün büyük bir bölümünü öğretmenle geçiren çocukların, öğretmenlerinin gösterdikleri davranışlardan önemli ölçüde etkilenmeleri beklenir. Çocukların ileriki dönemlerde gösterecekleri davranış biçimlerinin çoğunlukla bu dönemde şekillendiğinin bilinmesi de, diğer eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenlere göre okul öncesi öğretmenlerinin mesleki bilgisi yanında, kişilik özelliklerinin önemini daha çok dikkate almayı gerektirmektedir.

Öğretmenler üzerinde yapılan araştırmalar, kişilik bakımından yeterli bir öğretmen öğrencilerini olumlu yönde etkilediğini, zayıf bir öğretmenin ise öğrencileri okuldan soğuttuğunu göstermektedir. Öğretim ortamında öğretmenin kişiliğini oluşturan çeşitli davranışların öğrenci üzerinde önemli etkileri olduğu araştırmalarca kanıtlanmış bir gerçektir. Kişiliği oluşturan en temel özelliklerden birisi tutumlardır. Kişiliği oluşturan çeşitli özellikler içinde "tutumlar" öğretmenlerin öğrencilerini en çok etkileyen özellikleridir (Gürkan, 1993: 7-9). Çoğu zaman öğrenci, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına dikkat etmekte ve olayları yorumlama biçiminden etkilenmektedir. Bu nedenle öğretmenin tutum ve davranışları başarı için önemli bir etmen olmakta, öğrenciyle olan ilişkilerinde ve öğrenmenin gerçekleşmesinde belirgin bir rol oynamaktadır. Tutum etmeninin göz önüne alınmadığı bir eğitim ortamında, öğretme-öğrenme

yaşantılarının gerçekleştirilmesinde önemli ölçüde güçlüklerle karşılaşma olasılığını dikkate almak gerekmektedir (Sözer, 1996: 8-9)

Türkiye’de, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile ilgili yapılan bazı çalışmalar genel olarak incelendiğinde (Zembat ve Bilgin, 1996; Tanrıoğen 1997; Argun ve İkiz, 2003; Üstün, Erkan ve Akman, 2004; Üstün, 2005...) çoğunlukla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının araştırıldığı görülmektedir. İlgili literatürde okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin mesleklerine yönelik tutumlarıyla, 2006 yılı Okul Öncesi Eğitim Programı’nın amaç ve kazanımlara ulaşılma düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirleyen bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Uygulanan eğitim programlarının ve öğretmen davranışlarının geliştirilebilmesi için bu ihtiyacı karşılayacak araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, bu araştırma ile okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile 36-72 ay arası dönemdeki okul öncesi öğrencilerinin 2006 yılında değişen Okul Öncesi Eğitim Programı’nın amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme derecesi arasındaki ilişki belirlenerek, okul öncesi eğitimin geliştirilmesi çabalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Okulöncesi eğitimin amaçlarını daha iyi gerçekleştirebilmek için Türkiye’de okul öncesi eğitim programı çağdaş yaklaşımlar doğrultusunda 2006 yılında yeniden yapılandırılmıştır. Ancak programın yeniden yapılandırılması, onun istenilen davranışları kazandırmada daha etkili olacağı beklentisini karşılamayabilir. Çünkü eğitim sisteminin en önemli görülen üç temel ögesi arasında uygulanan eğitim programı yanında öğretmenler ve öğrenciler olduğu görüşü yaygındır. Programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumları da programın ve öğrencinin başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin özellikle öğretmenlerinin tutumlarından önemli ölçüde etkilendiklerini ifade eden araştırmalar bulunmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları; onların meslek sevgisi, mesleğin öneminin farkında olma, bu doğrultuda sürekli kendini geliştirme çabası gösterme gibi davranışlarıyla ilgilidir. Bu davranışların da uygulanan eğitim programı ve öğrenci başarı üzerinde etkisi olduğu varsayımı genel kabul gören bir anlayıştır. Bu bağlamda bu araştırma, okulöncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile yeni okulöncesi eğitim programının amaçlarının gerçekleşme düzeyi arasındaki ilişkiyi irdelemesi bakımından önemlidir. Ayrıca bu çalışma, ilgili literatürde 2006 yılında değişen okul öncesi eğitim programının amaç ve kazanımlar formu kullanılarak yapılan ilk çalışma olma özelliğini taşımasından dolayı da önemlidir.

3. AMAÇ (AIM)

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile 5-6 yaş arası dönemdeki okul öncesi öğrencilerinin 2006 yılında değişen Okul Öncesi Eğitim Programı’nın amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme derecesi arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları nasıldır?
 - o Okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik genel tutumları nasıldır?
 - o Okul öncesi öğretmenlerinin bazı kişisel özellikleri mesleğe yönelik tutumlarını nasıl etkilemektedir?
- Okul öncesi 5-6 yaş çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki amaç ve kazanımlara ulaşmaları ne düzeydedir?
 - o Okul öncesi 5-6 yaş çocuklarının genel olarak Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri nedir?

- o Okul öncesi 5-6 yaş çocuklarının bazı kişisel özellikleri Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerini nasıl etkilemektedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumlarıyla, okul öncesi öğrencilerinin eğitim amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişki nedir?

4. YÖNTEM (METHOD)

4.1. Araştırma Modeli (Research Model)

Bu araştırmada var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeye çalışan "Genel Tarama Modeli" kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1999: 77).

4.2. Çalışma Evreni (Research Universe)

Araştırmacının çalışma evrenini Kocaeli ili merkez ilçelerinde görev yapan anasınıfı öğretmenleri ile anasınıfı öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya Kocaeli merkez ilçelerindeki anasınıfı öğretmenlerinden istekli olan 150 öğretmen ile bu öğretmenlerin sınıflarında bulunan, öğretmenin belirlediği 3 öğrenci katılmıştır. Toplam öğrenci sayısı 450'dir.

4.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi

(Data Collection Tools and Their Development)

Araştırmada Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 10.08.2006 tarih ve 336 sayılı kurul kararı ile kabul edilen okul öncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için) kitabından alınan kazanım değerlendirme formu ile okul öncesi öğretmenlerinin tutumlarını ölçmek için geliştirilmiş olan tutum ölçeği kullanılmıştır.

Kazanım değerlendirme formu, okul öncesi eğitim programlarının hedef ve davranışlarına ulaşılma derecesini belirlemek amacıyla MEB (2006) tarafından hazırlanmıştır. Veri toplama aracı, çocukların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik 6 soru ile okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocukların programın öngördüğü hedef ve davranışları gerçekleştirme düzeylerini belirlemeye yönelik 5 alt öge ve toplam 264 likert tipi sorudan oluşmaktadır. I. alt öge, psikomotor gelişim, II. alt öge sosyal-duygusal gelişim, III. alt öge bilişsel gelişim ve IV. alt öge dil gelişimi ve V. alt öge özbakım gelişiminden oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, ölçekte yer alan her bir maddeye ilişkin öğrencilerin davranışlarını; (1) "hiç gözlenmedi", (2) "ara sıra gözlendi" ve (3) "her zaman gözlendi" seçeneklerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir. Aracın geçerlilik ve güvenilirliği için araştırma kapsamında Kocaeli'nde ön deneme çalışmaları yapılmıştır. Buna göre Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .94'tür. Alt ögeler için Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları ise sırasıyla; 1. Öge: .88; 2. Öge: .94; 3. Öge: .98; 4. Öge: .96 ve 5. Öge içinde, .93 olarak bulunmuştur.

Araştırmada; Bilgin (1996) tarafından Minnesota öğretmen tutum envanterinden yararlanılarak hazırlanmış "Okul Öncesi Öğretmen Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek kullanılmadan önce Kocaeli'nde bir deneme grubu üzerinde uygulanarak geçerlilik güvenilirlik çalışması yeniden yapılmıştır. Veri toplama aracının yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi için faktör analizi (Principal Component Analysis) yapılmıştır. Başlangıçta Bilgin (1996) tarafından 52 madde olarak hazırlanan veri toplama aracının, yapılan faktör analizi ve başvurulan uzman görüşleri doğrultusunda 21 maddesi atılarak yeniden düzenlenmiş ve 39 maddeye indirilmiştir. Bununla birlikte faktör yükleri .30'un altında kalan bazı maddeler ise kapsam geçerliliğini düşüreceği gerekçesiyle uzman görüşleri doğrultusunda atılmayarak bırakılmıştır. Sonuç olarak öğretmenin yaşı, mesleki kıdemi, hangi öğrenim kademesinden mezun olduğu, hizmet içi eğitim alıp almadığı, yeni okul öncesi eğitim programını yeterli bulup bulmadığı ön sorularının

dışında 39 likert tipi tutum ifadesinden oluşan ölçme aracının faktör yükleri .20 ile .76 arasında değişmektedir. Ölçeğin okulöncesi öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarından oluşan tek faktörü ölçmeye yönelik toplam varyansı açıklama oranı .39'dur. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı ise .85'tir.

Okulöncesi öğretmenleri, ölçekte yer alan her bir maddeye ilişkin görüşlerini; "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum" "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" kategorilerinden birisini işaretleyerek belirtmişlerdir.

4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi (Data Collection and Analysis)

Veri toplama aşamasında, MEB'ndan gerekli yasal izinler alındıktan sonra, okullarda bulunan ve araştırmaya katılmaya istekli öğretmenlerden öncelikle kendileri için mesleğe yönelik tutum ölçeğini doldurmaları istenmiştir. Bu öğretmenler daha sonra belirledikleri üç öğrencisi için kazanım değerlendirme formunu doldurmuştur. Bu formlarda her öğrenci için gözlenip değerlendirilmesi gereken 39 amaç ve 264 kazanım davranışı bulunmaktadır. Anketlerin ön kısmında anasınıfı öğrencilerinin yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ile ilgili ve ailesinin maddi düzeyi, çocuğun kardeş sayısı, çocuğun okul öncesi eğitimini kaç yıldır aldığı soruları bulunmaktadır. Veriler okullara gidilerek elden toplanmıştır. Verilerin toplanması tamamlandıktan sonra istatistiksel işlemler yapılmıştır. Verilerin analizinde, SPSS paket programı kullanılmıştır. Alt problemler ve değişkenlerin durumuna göre gerekli istatistiksel işlemler yapılmıştır. Farklılıkların test edilmesi için 0.05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

5. BULGULAR VE YORUMLAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

5.1. Öğretmenlerin Mesleğe Yönelik Tutumları (Professional Attitudes of Teachers)

Araştırmanın birinci alt probleminde okulöncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin tutumları hem genel, hem de bazı kişisel özellikleriyle ilişkisi açısından iki alt boyut olarak incelenmiştir.

5.1.1. Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Genel Tutumları (Professional Attitudes of Teachers in General)

Araştırmanın birinci alt probleminde ilk olarak öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları genel olarak incelenmiştir. Öğretmenlerin tutumlarının belirlenebilmesi için toplam 39 soru sorulmuştur. Tablo 1'de öğretmenlerin genel tutumlarına yönelik betimsel istatistikler verilmektedir.

Tablo 1. Öğretmenlerinin mesleğe yönelik genel tutumları
(Table 1. Professional attitudes of teachers in general)

Puan Aralığı	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Toplam Puan	Madde Sayısı	Olumlu Tutum	
								f	%
Hiç Katılmıyorum 39.00 - 70.20								\bar{x} = 136,00 - 195,00	
Katılmıyorum 70.21 - 101.40									
Kararsızım 101.41- 132.60	150	151,85	16.43	58	178	22777,00	39	140	93,3
Katılıyorum 132.61- 163.80									
Tamamen Katılıyorum 163.81- 195.00									

Tablo 1 incelendiğinde okulöncesi öğretmenlerinin, mesleğe yönelik toplam tutum puanlarının 22777.00 olduğu gözlenmektedir. Ölçekten öğretmenlerin aldığı en düşük puan 58.00 (hiç katılmıyorum), en yüksek puan ise 178.00 puandır (tamamen katılıyorum). Tablo 1'de öğretmenlerin genel tutum puan ortalamalarının ise $\bar{X}=151.85$ olduğu görülmektedir. Bu değer ölçekten alınabilecek puanlar ile karşılaştırıldığında "katılıyorum" derecesini yansıtmakta ve öğretmenlerin mesleğe yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarına işaret etmektedir. Tablo daha ayrıntılı incelendiğinde, görüş bildiren 150 öğretmenin 140'ının, yani yaklaşık %93'ünün 136 ve üzerinde puan arasında aldıkları oldukça olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Bu bağlamda okulöncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik gerekli değeri gösterdikleri, mesleklerinin önemini farkında oldukları, mesleklerini severek yaptıkları, bu görevi yerine getirme konusunda yeterince ilgi, istek ve motivasyona sahip oldukları söylenebilir.

5.1.2. Öğretmenlerin Bazı Özellikleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki (The Relationship Between Some Features of Teachers and Their Professional Attitudes)

Araştırmanın birinci alt probleminde ikinci olarak, okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum puanlarının bazı kişisel özellikleriyle ilişkisi incelenmiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin yaşı, mezun olduğu okulu, kıdemi, mesleği isteyerek seçme durumu, hizmet içi eğitim alma durumu ve uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşlerinin mesleğe yönelik tutum puanlarının anlamlı birer yordayıcısı olup olmadığı araştırılmıştır ve bunu belirlemeye yönelik olarak yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de yordayıcı değişkenlerle, bağımlı değişken (yordanan) arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde; mesleği isteyerek seçme, kıdem ve uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşleri ile öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları arasında negatif bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Yani negatif korelasyon; mesleği isteyerek seçmeyenler azaldıkça tutum puanlarının daha olumlu yönde arttığı, kıdemlerin azaldıkça tutumların arttığı ve uygulanan programı yeterli bulmayanların oranı azaldıkça tutumların olumlu yönde arttığı anlamına gelmektedir. İlişki düzeyleri açısından, negatif ilişki içeren değişkenlere yönelik ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde; öğretmenlerin kıdemi (10 yıl ve daha az, 11 yıl ve daha fazla) ile tutumlar arasında düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu ($r=0.14$), ancak diğer değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde ilişki düzeyinin arttığı ve $r=0.16$ olarak hesaplandığı, bununla birlikte ilişki düzeyinin yine de düşük düzeyde kaldığı, öte yandan 0.05 düzeyinde ise anlamlı bir ilişki oluşturduğu görülmektedir. Mesleği isteyerek seçme ile tutumlar arasında yine düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r=0.171$). Diğer değişkenler kontrol altına alındığında ilişkinin düzeyi azalmakta ve daha da düşük düzey bir ilişkiye dönüşmektedir ($r=0.04$). Ayrıca 0.05 düzeyinde ise anlamlı bir ilişki oluşturmamaktadır. Öğretmenlerin uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşleriyle tutumları arasında hem diğer değişkenlerle birlikte ($r=0.23$), hem de diğer değişkenlerin etkisi arındırıldığında ilişki düzeyi düşük düzeydedir ($r=0.21$). Ancak ilişki düzeyi 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Bazı Özellikleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları
(Table 2. Multiple Regression Analysis Results About The Relationship Between Some Features of Teachers and Their Professional Attitudes)

Değişken	B	SH _B	β	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	125,656	6,345		19,803	,000		
Yaş	,612	1,275	,049	,480	,632	,002	,040
Mezun Olduğu Kurum	4,412	1,171	,303	3,767	,000	,279	,300
Kıdem	-2,856	1,439	-,217	-1,985	,049	-,135	-,164
Mesleği İsteyerek Seçme Durumu	-2,129	4,154	-,044	-,513	,609	-,174	-,043
HİE Alma Durumu	,766	1,458	,051	,525	,600	,022	,044
Uygulanan Programın Yeterliliği Konusundaki Görüşü	-8,411	3,215	-,223	-2,617	,010	-,233	-,214
R= 0.418, R ² =0.174 F= 5.037, P=0.001							

Yaş, kurum ve hizmetiçi eğitim almama durumu değişkenleri ile öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları arasında ise pozitif yönde bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Buradaki pozitif korelasyon; yaş yükseldikçe öğretmenin mesleğe yönelik tutumun arttığı, aynı şekilde hizmetiçi eğitim almayanların oranı arttıkça, tutum puanının arttığı mezun olduğu kurum olarak kız meslek lisesinden mezun olanların oranı azaldıkça, tutumların da olumlu yönde artış gösterdiği anlamına gelmektedir. Pozitif ilişki veren değişkenler ilişki düzeyleri açısından değerlendirildiğinde; yalnızca mezun olunan kurum değişkeninin tutumlarla düşük düzeyde ilişkisinin bulunduğu (r=0.28), diğer değişkenler kontrol edildiğinde bu ilişkinin çok az bir artış gösterdiği (r=0.30), diğer değişkenlerin ilişki düzeylerinin ise hem çok düşük, hem de 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmadığı gözlenmektedir.

Tablo 2 regresyon modelinin anlamlılığı açısından incelendiğinde; değişkenlerin öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarıyla kısmi fakat anlamlı bir ilişki verdiği görülmektedir (R=0.42, R₁=0.17, p<0.01). İncelenen 6 değişken birlikte, öğretmenlerin tutum puanlarına ilişkin toplam varyansın %17'sini açıklamaktadır. Buna göre incelenen değişkenlerin birlikte öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları üzerinde kısmi etkisi olduğu, ancak tutumlarının küçük bir bölümünü açıkladığı söylenebilir. Tutumlarının açıklanamayan yaklaşık %83'lük bölümünde ise başka değişkenlerin etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin tutum puanları üzerindeki göreceli önem sırası; (1) mezun olduğu kurum, (2) uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşü, (3) kıdem, (4) hizmetiçi eğitim alma durumu, (5) yaş ve (6) mesleği isteyerek seçme durumu şeklinde sıralanmaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde; mezun olduğu kurum, uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşü ve kıdem değişkenlerinin öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu, diğer değişkenlerin ise öğretmen tutumlarının anlamlı bir yordayıcısı olmadığı anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin bazı kişisel özellikleriyle mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer araştırmalarla, bu araştırmada elde edilen bulgular ilişkilendirildiğinde; Şahin'in (1998: 149) araştırmasında öğretmenlerin tutumlarının yaş faktörüne göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bilgin'in (1996:104) araştırmasında ise mesleklerinde belli bir tecrübeye ulaşmış, 26-30 yaş arası öğretmenlerin bu meslek için en ideal dönemde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada ise yaş faktörünün, öğretmen

tutumunu etkilemediği anlaşılmış, okul öncesi öğretmen tutumlarında farklılaşmaya yol açan önemli bir faktör olmadığı saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları kurumlara göre mesleki tutumlarını inceleyen Bilgin'in (1996:105) araştırmasında; kız meslek lisesi mezunu öğretmenlerin, diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere nazaran yüksek otokratik tutum sergiledikleri, bunda meslek hayatına erken yaşlarda başlamalarının ve diğer kurumlardaki kadar nitelikli bir eğitim sürecinden geçmemelerinin etkisi olabileceği ifade edilmektedir. Bu çalışmada da mezun olunan kurum faktörünün okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumlarında etkili olduğu söylenebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin bir yüksek eğitim kurumundan mezun oldukça tutum puanları da anlamlı düzeyde artmıştır.

Kıdem değişkeni açısından diğer araştırma sonuçları değerlendirildiğinde; Şahin (1998:158)'in araştırmasında öğretmenlerin kıdemleri ile tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bilgin'in (1996:119) araştırmasından çıkan sonuç, okul öncesinde hizmet veren öğretmenlerin bu meslekte en fazla 5 ila 15 yıllık çalışma süreleri içerisinde demokratik tutumu sergiledikleridir. İlerleyen yıllar, öğretmenlerin otokratik ve boş vermiş tutumlarının daha fazla ön plana çıkmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada ise kıdem faktörünün öğretmen tutumunu etkilediği, okul öncesi öğretmenlerinin tutumlarında farklılaşmaya yol açan bir faktör olduğu saptanmıştır. Yeni başlayanların tutumları daha olumlu bulunmuştur.

Hizmetiçi eğitim alma durumu açısından öğretmen tutumları literatürde yer alan bulgularla karşılaştırıldığında; Şahin (1998:158)'in araştırmasına göre; hizmetiçi eğitim almış olan öğretmenlerle, hizmetiçi eğitim almamış olan öğretmenlerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kuru (2000:158)'nin araştırmasında da hizmetiçi eğitim almış olanlarla hizmetiçi eğitim almamış olanların grup tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Araştırmalardan çıkan sonuçlar, bu çalışmadaki bulgularla örtüşmektedir. Bu çalışmada da hizmetiçi eğitim faktörünün öğretmen tutumunu etkilemediği anlaşılmış, okul öncesi öğretmen tutumlarında farklılaşmaya yol açan önemli bir faktör olmadığı saptanmıştır. Aslında hizmetiçi eğitim faaliyetleri öğretmenlerin mesleki yeterliliğini geliştirmek için yapılan faaliyetlerdir, ancak verimli yürütülememesi gibi nedenlerle okul öncesi öğretmenlerin mesleki tutumlarını çok fazla etkilememektedir.

Öğretmenlerin uygulanan programın yeterliliğiyle ilgili görüşleri ile tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik literatürde bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu konuda ilk defa yapılan bu çalışma sonucunda ise 2006 yılında değişen MEB programının yeterliliği faktörünün okul öncesi öğretmen tutumlarında farklılaşmaya yol açan bir faktör olduğu saptanmıştır. Programı yeterli bulan öğretmenlerin mesleki tutumları daha yüksek çıkmıştır.

5.2. 5-6 Yaş Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Amaç Ve Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri (The Reaching Levels of the Students at the Age of 5-6 to Preschool Teaching Program's Goals and Aims)

Araştırmanın ikinci alt probleminde 5-6 yaş çocuklarının okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri hem genel, hem de bazı kişisel özellikleriyle ilişkisi açısından iki alt boyut olarak incelenmiştir.

5.2.1. Genel Olarak 5-6 Yaş Çocuklarının Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Amaç ve Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri (The Reaching Levels of Students at the age of 5-6 to Preschool Teaching Program's Goals and Aims in General)

Araştırmanın ikinci alt probleminde ilk olarak 5-6 yaş çocuklarının okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri genel olarak incelenmiştir. 5-6 yaş çocuklarının okul öncesi eğitim programı'ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin belirlenmesi için öğretmenlere altı boyut içerisinde toplam 264 soru sorulmuştur. Tablo 3'de çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyine yönelik betimsel istatistikler verilmektedir.

Tablo 3. 5-6 Yaş çocuklarının okul öncesi eğitim programı'ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri
(Table 3. The reaching levels of students at the age of 5-6 to preschool teaching program's goals and aims)

Kazanımlar	N	\bar{X}	SS
Psikomotor	450	2.93	0.14
Sosyal-Duygusal	450	2.88	0.22
Dil	450	2.87	0.24
Bilişsel	450	2.89	0.23
Özbakım	450	2.91	0.19
Toplam	450	2.90	0.19
Hiç (1)	1.00	-	1.67
Ara sıra (2)	1.68	-	2.33
Her zaman (3)	2.34	-	3.00

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine göre, 5-6 yaş grubu çocuklarının okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri puan ortalamaları $\bar{X}=2.92$ 'dir. Bu durum genel olarak çocukların eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaştıklarını göstermektedir. Kazanım alanları ayrı ayrı incelendiğinde de öğretmenlerin, 5-6 yaş grubu çocuklarının okul öncesi eğitim programının içerdiği; psikomotor $\bar{X}=2.93$, sosyal-duygusal $\bar{X}=2.88$, dil gelişimi $\bar{X}=2.87$, bilişsel gelişim $\bar{X}=2.89$ ve özbakım $\bar{X}=2.91$ becerileriyle ilgili tüm amaç ve kazanımlara ulaştıklarını düşündükleri anlaşılmaktadır. Bir ülkenin gelişmesindeki en büyük rol eğitimindir ve okul öncesi eğitim başrollerden birini üstlenmektedir. Çağdaş bir ülke olma konumunda hızla ilerleyen Türkiye'nin belirlediği hedeflere ulaşması ile okul öncesi eğitim programının amaçlarını gerçekleştirmesi arasında yakın bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin programda öngörülen amaçları gerçekleştirmelerinin Türkiye'nin değişme ve gelişmesine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2.2. 5-6 Yaş Çocuklarının Bazı Özellikleri ile Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki Amaç ve Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri Arasındaki İlişki (The Relationship Between Some Features of 5-6 Age Students and Their Reaching Levels to Preschool Teaching Program's Goals and Aims)

Araştırmanın ikinci alt probleminde son olarak 5-6 yaş çocuklarının okul öncesi eğitim programı'ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleriyle, çocukların bazı kişisel özellikleri arasındaki ilişki genel olarak incelenmiştir. Çocukların kişisel özelliklerinin amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin anlamlı birer yordayıcısı olup olmadığı araştırılmış ve bunu belirlemeye yönelik olarak yapılan regresyon analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. 5-6 Yaş çocuklarının bazı kişisel özellikleri ile okul öncesi eğitim programı'ndaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik çoklu regresyon analizi sonuçları
(Table 4. Multiple regression analysis results about the relationship between some features of 5-6 age students and their reaching levels to preschool teaching program's goals and aims)

Değişken	B	SH _B	β	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	686,801	15,669		43,831	,000		
Cinsiyet	-1,072	4,588	-,011	-,234	,815	-,009	-,011
Yaş	3,429	5,009	,031	,685	,494	,045	,033
Anne Eğitim Durumu	-3,534	3,658	-,073	-,966	,335	,223	-,046
Baba Eğitim Durumu	15,842	3,687	,301	4,297	,000	,323	,200
Sosyo-ekonomik Düzey	11,650	4,743	,153	2,456	,014	,269	,116
Kardeş Sayısı	2,860	1,562	,083	1,831	,068	,078	,087
Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Süresi	-6,075	4,919	-,062	-1,235	,218	,046	-,059
R= 0.357,		R ² =0.127					
F= 9.200,		P=0.000					

Tablo 4'de yordayıcı değişkenlerle, bağımlı değişken (yordanan) arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde; cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin okul öncesi eğitim programının amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasında negatif bir ilişki olduğu gözlenmektedir. Cinsiyet açısından negatif korelasyon; kız çocuklarının sayısında gözlenen artışın, amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerini artırdığı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte ilişkinin miktarı incelendiğinde ise anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir ($r=0.009$). Diğer değişkenlerle çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki gözlenmektedir. Buradaki pozitif korelasyon; yaş, kardeş sayısı, anne babanın eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey ve okulöncesi eğitim kurumuna devam süresi yükseldikçe amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyi de arttığı anlamındadır. İlişki düzeyleri (ikili r) incelendiğinde babanın eğitim durumu, annenin eğitim durumu ve sosyo ekonomik düzeyin diğer değişkenlere göre amaç ve kazanımların gerçekleşmesinde daha etkili olduğu görülmekle birlikte, ilişki düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4 regresyon modelinin anlamlılığı açısından incelendiğinde; yordayıcı değişkenlerin çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleriyle düşük düzeyde, ancak anlamlı bir ilişki verdiği görülmektedir ($R=0.36$, $R^2=0.13$, $p<0.01$). İncelenen 7 değişken birlikte, çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerine ilişkin toplam varyansın %13'ünü açıklamaktadır. Buna göre incelenen değişkenlerin birlikte çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri üzerinde etkili olduğu, ancak amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin çok küçük bir bölümünü açıkladığı söylenebilir. Açıklanamayan yaklaşık %87'lik bölümünde ise başka değişkenlerin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri üzerindeki görece önem sırası; (1) babanın eğitim düzeyi, (2) sosyo-ekonomik düzey, (3) annenin eğitim düzeyi, (4) kardeş sayısı, (5) okul öncesi eğitim kurumuna devam süresi, (6) yaş ve (7) cinsiyet şeklinde sıralanmaktadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise; yalnızca babanın eğitim düzeyi ile sosyo-ekonomik düzeyin çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu, diğer değişkenlerin ise çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı anlaşılmaktadır.

Yordayıcı değişkenlerle okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan

araştırmalar incelendiğinde; Yılmaz (2003:76)'ın araştırmasında, annelerin öğrenim düzeyinin araştırma örneklemini oluşturan çocukların; küçük kas, motor ve büyük kas motor gelişimlerini etkilemediği, bununla birlikte dil gelişimi, bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim ve özbakım becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Karacan (2000)'ın yaptığı bir çalışmada yüksek okul mezunu annelerin bebekleri, lise mezunu annelerinin bebekleriyle karşılaştırıldığında dil gelişimlerinin daha hızlı olduğu aktarılmıştır. Anne eğitim düzeyi arttıkça bebeğin gelişimsel test puanlarının da yükseldiği belirtilmektedir. Bu çalışmada ise annenin eğitim düzeyinin etkisi bulunmamıştır.

Babanın eğitim düzeyiyle okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar incelendiğinde ise; Yılmaz (2003:76)'ın araştırmasında, babaların öğrenim düzeyinin psikomotor gelişimlerini ve özbakım becerilerini etkilemediği, bununla birlikte dil gelişimi, bilişsel gelişim ve sosyal-duygusal gelişim özelliklerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da babaların eğitim düzeyinin amaçları gerçekleştirmede etkisi bulunmuştur.

Ailenin sosyo-ekonomik düzeyiyle okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar incelendiğinde ise; Yılmaz'ın (2003:78) araştırmasına göre; çocukların psikomotor, dil, sosyal-duygusal ve bilişsel gelişimleri ile özbakım becerilerinin sosyo-ekonomik düzey değişkeninden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Perihanoğlu (2002:71)'nin araştırmasına göre, okul öncesi öğrencilerinin, motor gelişim puanlarının üst, orta ve alt sosyo ekonomik düzeydeki gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bazı araştırmacılar da, dil gelişimi ile sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı farklar olduğu bulunmuştur (Anlar 1983; Davaslıgil 1985; Erkan 1990). Bu araştırmalara göre, çocuğun ailesinin maddi düzeyi arttıkça çocukların okulöncesi dönemin gerektirdiği amaç ve kazanımlara ulaşma derecesinin arttığı söylenebilir. Bu çalışmada da ailelerin sosyo-ekonomik düzeyin çocukların amaç ve kazanımları gerçekleştirme düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kardeş sayısı ile okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar incelendiğinde ise; Yılmaz'ın (2003) araştırmasına göre, dil, bilişsel gelişim ve öz bakım becerileri arasında negatif korelasyon bulunmuş, sosyal-duygusal gelişimle ise ilişki bulunmamıştır. Bu bulgular bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

5 ve 6 yaş çocuklarının okula devamlarıyla, çocukların davranış gelişimleri arasında olumlu ilişkiyi ortaya koyan araştırmalara karşın (Siegal ve Storey, 1985; Öztürk 1995; Taner, 2003) bu çalışmada çocukların okulöncesi eğitimin amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyi ile okul öncesi eğitimi alma süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Cinsiyetle okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar incelendiğinde ise; Yılmaz (2003:82)'in araştırmasına göre, çocukların büyük kas motor alanlarından aldıkları puanlar cinsiyet faktöründen etkilenmezken, küçük kas gelişim maddelerini kız çocukların daha fazla başardığı görülmektedir. Perihanoğlu'nun (2002:73) araştırmasına göre; okul öncesi öğrencilerinin bilişsel gelişim puanları incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur, bununla birlikte motor gelişim açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Taner'in (2003) araştırmasında; okul öncesi eğitimi alıp-almama ve cinsiyet bakımından öğrencilerin dil gelişim puanları arasında eğitim alanlar lehine anlamlı farklar bulunduğu belirlenmiştir. Öztürk (1995) tarafından yapılan çalışmada, kız ve erkek öğrenciler arasında alıcı ve ifade edici dil düzeyleri bakımından anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada ise, cinsiyet faktörünün okul öncesi

çocuklarının gelişimleri ve kazanması gereken davranışlar üzerinde farklılaşmaya yol açan önemli bir faktör olmadığı saptanmıştır.

Son olarak yaş değişkeni ile okulöncesi çocukların programın amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya koyan bazı araştırmalar incelendiğinde ise; örneğin Tural (1977) tarafından yapılan araştırmada, Ankara'da anaokuluna giden 4-6 yaş çocuklarının bildikleri kelime sayısına; yaş, cinsiyet, ailenin eğilim düzeyi ve anaokulunun etkisi incelenmiştir. Genel olarak deneklerin sözcük bilgilerinde yaş, cinsiyet ve ailenin eğilim düzeyi gibi faktörlerin önemli olduğu; deneklerin okula devam süresinin ise önemsiz olduğu görülmüştür. Bu araştırmada da öğrencilerin yaşlarının, okulöncesi eğitimin amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı gözlenmiştir. Bunun nedenleri arasında amaç ve kazanımların 5 ve 6 yaş grupları için pek de farklılaşmaması ve çocukların yaş düzeylerinin ay olarak değil yıl olarak sınıflandırılması sayılabilir.

5.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Tutumlarıyla, Okul Öncesi Öğrencilerinin Eğitim Programı'ndaki Amaç Ve Kazanımlara Ulaşma Düzeyleri İlişkisi (The Relationship Between Professional Attitudes of Teachers and the Reaching Levels of Students to Preschool Teaching Program's Goals and Aims)

Araştırmanın üçüncü alt probleminde okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumlarıyla, okul öncesi öğrencilerinin eğitim amaç ve kazanımlarına ulaşma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Tablo 5'te öğretmenlerinin mesleki tutumlarıyla, çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik pearson momentler çarpımı korelasyonu sonuçları verilmektedir.

Tablo 5. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki tutumları ile okul öncesi öğrencilerinin gelişim alanları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon değerleri

(Table 5. The correlation values about relationship between professional attitudes of teachers and reaching levels of students to preschool teaching program goals and aims)

AMAÇ VE KAZANIMLAR	TUTUM	PSİKOMOTOR	SOSYAL DUYGUSAL GELİŞİM	DİL	BİLİŞSEL	ÖZBAKIM
TUTUM	-					
PSİKOMOTOR	.096					
SOSYAL-DUYGUSAL	.053	.635				
DİL	.136	.595	.891			
BİLİŞSEL	.069	.635	.765	.873		
ÖZBAKIM	.000	.562	.746	.728	.754	-

Tablodan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerin tutum puanları ile öğrencilerin psiko-motor ($r=.096$), sosyal-duygusal ($r=.053$), dil ($r=.136$), bilişsel ($r=.069$) ve özbakım ($r=.000$) davranışlarına ilişkin kazanımları gerçekleştirme dereceleri arasında istatistik açıdan anlam oluşturacak bir ilişki bulunmamıştır. Yani öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının öğrencilerin okulöncesi eğitimin kazanımlarını gerçekleştirme derecelerini anlamlı düzeyde etkilemediği söylenebilir. Bu araştırmada öğretmenlerin olumlu tutuma sahip oldukları ve öğrencilerin okulöncesi eğitimin kazanımlarını gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Ancak kazanımların gerçekleşmesinde öğretmen tutumlarının anlamlı düzeyde bir etkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Kazanımların gerçekleşmesinde öğretmen tutumlarının önemli olduğu çeşitli araştırmalarda vurgulanmakla birlikte, bu araştırmada elde edilen bulgunun böyle olmasını etkileyebilecek pek çok unsur bulunabilir. Sistem yaklaşımı açısından değerlendirildiğinde

yüzlerce unsurun (okul yönetimi, fiziki ortam, araç-gereçler, rehberlik, finansman, ölçme-değerlendirme uygulamaları, okul çevresi, aile ortamı, arkadaşlık ilişkileri...) kazanımların gerçekleşmesinde etkili olduğu söylenebilir. Burada da araştırmaya katılan velilerin eğitim durumu ve sosyo-ekonomik düzeyleri başta olmak üzere, araştırmada incelenmeyen diğer unsurların kazanımların gerçekleşmesindeki etkisi değerlendirilmelidir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse tamamına yakınının olumlu tutuma sahip olması (%93) ve homojen özellik göstermesinin de istatistiksel olarak ilişkinin bu şekilde çıkmasında etkisi olabilir.

Öte yandan, tablo incelendiğinde öğrencilerin psiko-motor gelişim puanları arttıkça sosyal-duygusal ($r=0.635$), dil ($r=.595$), bilişsel ($r=.635$) ve özbakım ($r=.562$) gelişim puanları pozitif yönde artmıştır. Öğrencilerin psiko-motor gelişim alanında amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyiyle; sosyal duygusal gelişim, dil gelişimi, bilişsel gelişimi ve özbakım alanlarında amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin sosyal duygusal gelişim puanları arttıkça, dil ($r=.891$), bilişsel ($r=.765$) ve özbakım ($r=.746$) gelişim puanları pozitif yönde artmıştır. Öğrencilerin sosyal duygusal alandaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyiyle, dil, bilişsel, özbakım alanlarındaki amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri arasındaki ilişki anlamlıdır.

Öğrencilerin dil gelişim puanları arttıkça öğrencilerin bilişsel ($r=.873$) ve özbakım ($r=.728$) gelişim puanları pozitif yönde artmıştır. Buna göre öğrencilerin dil gelişimleriyle bilişsel gelişimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dil gelişim alanındaki amaç ve kazanımlara ulaşılma düzeyiyle bilişsel gelişim alanındaki amaç ve kazanımlara ulaşılma düzeyinin arasındaki ilişki pozitif yönde artmıştır.

Öğrencilerin bilişsel gelişim puanları arttıkça öğrencilerin özbakım ($r=.754$) gelişim puanları pozitif yönde artmıştır. Buna göre öğrencilerin bilişsel gelişimleriyle özbakım gelişimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bilişsel gelişim alanındaki amaç ve kazanımlara ulaşılma düzeyiyle özbakım gelişim alanındaki amaç ve kazanımlara ulaşılma düzeyinin arasında ilişki pozitif yönde artmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMENDATIONS)

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda;

- Okul öncesi öğretmenlerinin mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen tutumları ile yaş, mezun olunan kurum, kıdem, mesleği isteyerek seçme, hizmetiçi eğitim alma ve uygulanan programın yeterliliği konusundaki görüşleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde kısmi bir ilişki olduğu görülmüştür. Ancak, değişkenlerin öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının çok az bir kısmını yani toplam varyansın %17'sini açıkladığı, tutumlarının açıklanamayan yaklaşık %83'lük bölümünde ise araştırmada incelenmeyen başka değişkenlerin etkisinin olduğu bulunmuştur.
- Okul öncesi öğrencilerinin genel olarak eğitim programındaki amaç ve kazanımlara ulaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin amaç ve kazanımlara ulaşma düzeyleri ile, cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim düzeyi, sosyo ekonomik düzey, kardeş sayısı ve okul öncesi eğitime devam süresi arasındaki ilişkiler incelendiğinde; az bir ilişki olduğu görülmüştür. Değişkenlerin çocukların amaç ve kazanımlara ulaşma düzeylerinin çok az bir kısmını yani toplam varyansın %13'ünü açıkladığı, açıklanamayan yaklaşık %87'lik bölümünde ise başka araştırmada incelenmeyen başka değişkenlerin etkisinin olduğu anlaşılmıştır.
- Öğretmenlerin mesleki tutumları ile öğrencilerin psiko-motor, sosyal duygusal, dil, bilişsel ve özbakım davranışlarına ilişkin kazanımları

gerçekleştirme dereceleri arasında istatistiksel açıdan anlam oluşturacak bir ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte öğrencilerin psiko-motor, sosyal duygusal, dil, bilişsel ve özbakım davranışlarının birbirlerinin gelişimini etkilediği belirlenmiştir.

Araştırma süreci sonucunda, bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Okul öncesi öğretmenlerinin mesleklerine karşı tutumları olumlu (5 üzerinden 4) olmakla birlikte, öğretmen tutumlarının daha olumluya çıkarılmasını sağlayabilecek çalışma ve etkinlikler yapılabilir.
- Yenilenen programı yeterli görmeyen öğretmenlerin sayısı (yaklaşık %25) göz önüne alındığında, programın daha da geliştirilmesini sağlayacak çalışmalar yapılabilir.
- Okul öncesi programının değerlendirilmesine yönelik Türkiye genelinde bir araştırma yapılabilir.
- Kazanımların gerçekleştirilmesinde araştırmada incelenmeyen diğer faktörlerin etkisini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- MEB tarafından okul öncesi öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan kazanım değerlendirme formlarının geçerliliği ve güvenilirliği üzerine kapsamlı bir araştırma yapılabilir.
- Bu araştırma daha farklı bir desen ve örneklem üzerinde, farklı değişkenler de ele alınarak gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Anlar, B., (1983). İlk Altı Yaşta Dil Gelişimi. Anne Baba Eğitimi ve Cinsin Etkisi. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2. Argun, Y. ve İkiz, E., (2003). Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Öğrencilerin Mesleki Tutum ve Algılarına Etkilerinin İncelenmesi. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. 8-11 Ekim 2003 Kuşadası /Türkiye, bildiri kitabı 3,s.412-429. Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul.
3. Bilgin, H., (1996). Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
4. Büyükkaragöz, S., (1994). Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yeni Yaklaşım: Proje ve Türkiye'deki Uygulamalar. 10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları. 221-234, İstanbul.
5. Davaslıgil, Ü., (1985). Farklı Sosyo-ekonomik ve Kültürel Çevrelerden Gelen Birinci Sınıf Çocuklarının Dil Gelişimine Okulun Etkisi.İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
6. Erkan, P., (1990). Sosyo-Ekonomik Ve Eğitim Düzeyleri Farklı Olan Ailelerin 48-60 Aylar Arasındaki Çocuklarının Dil Yapılarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
7. Güler, S., (2001). 4-5 Yaş Okul öncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
8. Güneysu, S., Çağlayan, E. ve Kaygısız, P., (2005). Beyin Araştırmalarının Eğitime Yansımaları. Smg Yayıncılık, Ankara.
9. Gürkan, T., (1993).İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları İle Benlik Kavramları Arasındaki ilişki, Basılmamış Araştırma, Ankara.
10. Karasar, N., (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
11. Karacan, E., (2000).Çocuklarda Dilin Gelişimini Etkileyen Faktörler. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, Temmuz Sayısı, MATUS basım, Ankara.

12. Kuru, N., (2000). Nitelikli Bir Okul Öncesi Öğretmeninden Beklenen Kişisel Yeterliklerin Eğitimde Kalite Kapsamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
13. MEB, (2006). Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü. Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin).Ankara
14. Öztürk, H., (1995). Okul öncesi Eğitim Kurumlarına Giden ve Gitmeyen ilkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Alıcı ve İfade Edici Dil Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
15. Perihanoğlu, P., (2002). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Eğitim Hedeflerini Gerçekleştirme Düzeyi Van İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
16. Şahin, E., (1998) Bursa İli Merkez İlçelerinde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Mesleki Yeterliliklerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
17. Sözer, E., (1996). Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, 7-21.
18. Siegal, M.ve Storey, R. M. (1985). Day Care and Children's Conceptions of Moral and Social Rules, Child Development, Vol: 56, 1001-1008.
19. Taner, M., (2003).Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Farklı Ekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
20. Tanrıoğen, A. (1997). Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 3, 55-58.
21. Tokgöz, İ.A. (2002). Erken Çocukluk Döneminde Düşünmeyi Öğretme ve Yaratıcı Düşünce Eğitimi. Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu: Geleceğe Bakış. KÖK Yayıncılık. s.170-174, Ankara.
22. Tural, A., (1977). Ankara'da Anaokuluna Giden ve Gitmeyen 4-6 Yaş Çocuklarının Bildikleri Kelime Sayısına Yaş, Cinsiyet, Ailenin Eğitim Düzeyi ve Okula Devam Sürelerinin Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
23. Üstün, A., (2005). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelenmesi. 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı. 447-451. 28-30 Eylül 2005. Denizli
24. Üstün, E., Erkan, S. ve Akman, B., (2004). Türkiye'de Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:10.
25. Üstünoğlu, U., (1990).Okul Öncesi Öğretmeninin Nitelikleri, Anadolu Üniversitesi Fakültesi Dergisi. Cilt 5. sayı 1, Eskişehir.
26. Yılmaz , Y.(2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocukları İçin Okul Olgunluğu Kontrol Listesi Geliştirilmesi.Yüksek Lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
27. Zembat, R. ve Bilgin, H., (1996). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri. M. U. Atatürk Eğitim Fakültesi. 18-20 Eylül, İstanbul.